

Výzva Štěpána Trochty k české mládeži v souvislosti s obětí Jana Palacha

Tento text byl publikován jako součást prvního čísla oběžníku litoměřické diecéze z roku 1969, přičemž měl být přečten ve všech kostelích a řeholních komunitách litoměřické diecéze. Štěpán Trochta se v něm zamýšlí nad obětí Jana Palacha, kterou však nechce jakkoliv jednoznačně hodnotit a nechává toto budoucímu pohledu na tuto dramatickou dobu. Mládež však odrazuje od opakování takovýchto činů, které by význam původní Palachovi oběti znehodnotily, a vybízí k rozvaze, trpělivosti, odpovědnosti, a především ke každodenní činorodé smysluplné práci, která naplňuje ideály a vede k prospěchu společnosti, národa i církve.

Výzva litoměřického biskupa ThDr. Štěpána Trochty k české mládeži a všem věřícím v hodině velké mravní odpovědnosti k národu

Před Památkem velké minulosti českého národa vzplanula před několika dny živá pochodeň, která vzrušila a naplnila smutkem všechny věrné občany.

Z vlastního dobrovolného rozhodnutí takto nabídl svůj život vysokoškolský student JAN PALACH.

Chtěl snad svým sebeobětováním zažehnout pochodeň světla ideálům, pro které chtěl žít, a které považoval za nezbytné pro šťastný život národa. O jeho činu a jeho zhodnocení bylo toho napsáno již dost. Nechci opakovat jinými slovy, co bylo v podstatě již jinak vyjádřeno. Jako křesťané, citliví k vnitřním pohnutkám každého člověka, neznajíce intimní stav jeho poznání a svědomí nesoudíme. Soud patří spravedlivému Bohu, který jediný zná pohnutky všech lidských činů i jejich vnitřní mravní cenu. Naopak jako věřící modlíme se v této chvíli otřesné zkoušky za blaho duše obětovaného, i za jeho těžce zkoušenou matku.

Konečný dosah a význam tohoto činu zhodnotí dějiny. Jsme příliš dětmi rozjitřené doby a příliš citově zaujati současností, než abychom mohli věřit naprosto bezpečně v neomylnou správnost svého úsudku. Vzhledem k dané i možné budoucí realitě podmínek našeho života, nejsem s to vynést spravedlivý a ve svých důvodech i následcích vyčerpávající úsudek.

Přítomná dějinná chvíle však naléhavě vyzývá: Místo na milost, dívejme se především zodpovědně do budoucnosti, majíce na mysli výlučně duchovní i hmotné dobro vlastního národa v světovém kontextu událostí.

Lidstvo, a tedy jednotlivé národy jsou povolány k životu. Každý z nás je povolán k splnění závažných úkolů v plánu Prozřetelnosti Boží. Jedině činorodým, obětischopným životem splní každý člověk své časné i věčné poslání. To vede k poznání života v pravdě a k naplnění života v konání dobra. Jak pravda, tak dobro jsou základním vkladem vloženým do svědomí každého jednotlivce. Rozvinutí a uskutečňování těchto ideálů je cílem každého člověka. Jen tak může sloužit nejučinněji dobru vlasti, národa, lidstva i své věčné spáse.

Jako katolický biskup a člověk, který se domnívá, že nepřestal ještě dobře rozumět duši mladých lidí, kteří byli vždy předmětem jeho největšího zájmu i lásky, obracím se k vám, mladí lidé. Buďte přesvědčeni, že má slova vycházejí z upřímného srdce a z nezištné lásky k vám i k celému našemu národu. Jsou potvrzena mnohou trpkou zkušeností a také častým nebezpečím smrti, již jsem stál několikrát tváří v tvář. Buďte tvůrci a vykonavateli vznešených všelidských ideálů pravdy a dobra! Začněte je uskutečňovat bez prodlení se zápalem a opravdovou moudrostí a trpělivostí v myšlenkách, citění i činech.

Rozvaha a zodpovědné zvážení vašich činů ať je vám směrnicí za všech okolností. Snažte se být trpěliví a nepředbíhejte událostem! Braňte se vší silou svého mládí depresi, defaitismu a beznaději! Je jen málo okamžiků v dějinách národů, které jsou zralé pro velká gesta, každá doba však vyžaduje rozvahu, pokojnou trpělivost a obětavou práci. Jsou cíle, k nimž lze snáze dospět i dlouhou a namáhavou cestou, třeba i oklikou, jen ne nedomyšlenou ukvapeností. Jednat nedomyšleně a ukvapeně by mohlo být také projevem mravní nedostatečnosti sil vlastní

víry. To by také mohlo ohrozit přesvědčení o pravdivosti vašich ideálů. Čin JANA PALACHA je v našich poměrech zcela ojedinělý a neopakovatelný. Každé jeho opakování by znehodnotilo nejen jeho mravní význam, ale přispělo by k škodlivému tříštění v národě a přineslo zhoubné následky. V této věci pronesl již náš prezident mnohá moudrá slova. Je to muž velkých životních zkušeností i osudových zkoušek, který svědčil již mnohokrát opravdovost svého charakteru. Důvěřujme mu!

Vím velice dobře, že existují hodnoty, které jsou vzácnější, než tento pozemský život, a že je záslužným před Bohem jej za ně obětovat. Stejně však musím zdůraznit, že život je velký dar, daný nám Bohem k uskutečňování dobra, který nám poskytuje možnost osvědčit své mravní hodnoty a prospět bližnímu, národu i lidstvu obětavou láskou.

Každý lidský život zapadá do všeobecného Božího plánu ve svém pozitivním činorodém poslání a jen tak nese pečeť věčné hodnoty a zásluh.

Zvláště dnes potřebuje nás národ vaší obětavé práce i myšlení, vytrvalosti a vzájemné jednoty v lásce. Propadneme-li rozčarování, ztrácíme čas i chladnou rozvahu k tvůrčí práci a zvýšíme tím jen sv mravní a ekonomické těžkosti. Nepodléhejme zmatkům a neklidu, ale vraťme se k svědomitému každodennímu konání svých povinností. Jen tak vytvoříme podmínky k lepší budoucnosti. Přes všechny těžkosti doby oživujte vši silou lásku a víru ve vlastní život a smysl jeho poslání. Láska k životu i k vlastnímu národu očistí vaše srdce i mysl, abyste dovedli vždy správně poznávat pravé ideály života, znát jejich vnitřní nadpřirozenou hodnotu i sílu a v pravý čas obětovat třeba i svůj život, pokud by toho bylo účinně zapotřebí.

Ať tragicky svůdné světlo uplynulých dní zažehne vaše nitra pro ideály dobra, života a pro naději v lepší budoucnost. Kde miluje světlo pravdy, musí se opírat o správné poznání a pravý mravní řád a řídit se jeho příkazy. Ten bude vždycky silný a neztratí naději při překonávání jakýchkoliv překážek.

Těžkosti vás jenom ještě více a lépe připraví pro život. Zocelí vás a naučí vás cílevědomě žít i pracovat, a také v čase potřeby hrdinně umírat. Největší oběti je nutno přinášet v době nejnaléhavější. Přítomná situace, v níž dnes žije náš národ, potřebuje především vašich životů, vaší práce a vaší konstruktivní činnosti. Proto jste byli povoláni k životu. Jen lidem odhodlaným poskytuje Prozřetelnost v plné míře svou nadpřirozenou pomoc.

Upírejte svůj zrak i mysl vzhůru! Učte se pravé moudrosti a rozvaze!

Čím těžším problémům budete muset čelit, tím lépe se je naučíte zvládat. Buďte mravně silní, abyste nenechali křivit svůj charakter, nýbrž naopak, přetvářeli život ve věčné hodnoty pravdy a dobra a tím zabezpečili trvání svému milovanému a tolikrát zkoušenému národu. Obětovali jsme se již příliš mnoho svých synů a dcer za vyšší zájmy. Nedostalo se nám ani čas zvážít a docenit jejich oběti a vytěžit z nich všechnu mravní sílu. Nerozmnožujme tyto oběti do nekonečna, dokud toho není nezbytně zapotřebí. Mějme také smysl pro realitu situací, neunikajme před čestnými závazky a mějme otevřené srdce k upřímné lásce pro všechny, kdo mají dobrou vůli tuto naši lásku správně pochopit.

Nechť Bůh, který je dárce a udržovatelem života a zdrojem opravdové moudrosti, je vašim nejbezpečnějším opěrným bodem a posilou ve všech životních zkouškách a zklamáních. U něho hledejte světlo pravdy, dobra a veškeré mravní velikosti, počínejte si odpovědně, uvážlivě a mějte smysl pro dobrovolnou disciplínu, která vyžaduje obvykle při dlouhodobém trvání mnohem více odvahy nežli krátká hrdinská vzplanutí.

Vaše činy posuzuje Bůh, lidstvo i historie. Ujišťuji vás: Oceňujeme vaši odvalu, váš idealismus a chápeme i vaše zklamání. Přesto máme ve vás největší důvěru. Ale prosím vás, nepodceňujte ani zkušenosti starších a moudrých lidí. Možná, že vám usnadní mnohou těžkou chvíli. Doplňujeme se v lásce a vzájemném chápání.

Končím touto naléhavou výzvou:

Važte si velmi svých životů, neboť jen dokud žijete, máte možnost podílet se na vytváření lepší budoucnosti svého národa!

Dokud máme čas, uskutečňujme dobro!

Dokud žijeme, doufáme!

Myslím na vás s opravdovou láskou a porozuměním, prosí všemohoucího Boha, aby byl vaším inspirátorem i ochráncem a žehnám vám jako váš Otec i přítel.

Ve jménu + Otce, i + Syna, i + Ducha svatého. Amen!

V Litoměřicích dne 23. ledna 1969

+ Štěpán, biskup